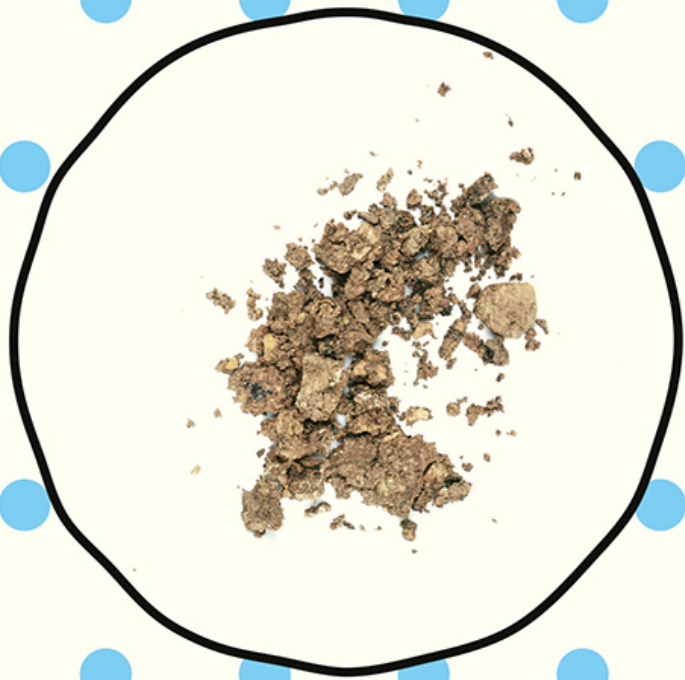

je

hlína

jakuba katalpa host

k snědku?

jakuba

katalpa

je

hlína

host

2021

brno

k snědku?

© Jakuba Katalpa, 2021
© Host — vydavatelství, s. r. o., 2021
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-275-0905-8 (PDF)
ISBN 978-80-275-0906-5 (ePUB)
ISBN 978-80-275-0907-2 (MobiPocket)

Vstup

Jmenuju se Nina. Narodila jsem se 23. března roku 1893 v Praze.

Můj dědeček hrál na klavír. Nikdy nedosáhl virtuozity, ale hrál víc než obstojně. Měl černé křídlo značky Nanette.

Babička se nesměla ke klavíru ani přiblížit. A přitom se na něm nesmělo usadit ani smítko prachu. Musel se lesknout. Ale babička se ke křídlu nesměla ani přiblížit. To je velmi těžké. Utírala prach, když dědeček nebyl doma.

Babička měla zakázáno i poslouchat dědečkovu hru. Pokaždé když se rozhodl hrát, nakrčil čelo, zamračil se a významně se na babičku podíval. Babička se musela zvednout (křídlo stálo v salonu), zavřít za sebou dveře, které pak dědeček zkontroloval, a cestou ke dveřím ještě stihnout navodit atmosféru, že bude někde hodně daleko, s ušima zaplněnými voskovými vycpávkami.

Babička pocházela z Ruska a jmenovala se Antonie. S dědečkem se seznámila v Karlových Varech, kam si přijel léčit špatný žaludek. Babička tam byla vyslána svojí babičkou, matkou své matky, a přijela se svou matkou. Byla tam vyslána proto, aby si ulovila ženicha.

Zároveň byla poučena, že si:

- a) nemá brát Rusa,
- b) nemá brát blondýna — v rodu, z něhož pocházela, byli všichni tmavovlasí,

- c) má dávat pozor, protože někteří muži by mohli poznat, proč vlastně do lázní přijela, užít si a pak ji nechat v hanbě.

Babička byla bujná mladá žena. Byla zručná a po nocích si upravovala výstřihy tak, že jí vykukovalo vždycky o něco víc než těm ostatním. Neuměla jinak než rusky a německy, protože doma už neměli na to, aby jí platili učitele. Protože se však musela řídit bodem a), byla odkázána pouze na němčinu. Svou neznalost jiného jazyka dovedla zamaskovat vynikajícím přízvukem, který odposlouchala na promenádě, a formulkou: naše pchrase žere tchravů, doplněnou drobnými pohyby vějíře a přivřením očí.

Na plesech se chovala tak nevtíravě, jak jí to zářící polokoule prsou a obrovský ruměný obličej dovolovaly, a když byla vyvedena svým tanečníkem na balkon, překusovala stonky květin a polykala vodku.

Do babičky se zbláznila polovina mužského osazenstva Karlových Varů, ta druhá polovina byla buď impotentní, nebo se už dříve někde neprozřetelně zavázala. Ale babička si dávala načas, a když přišel, zamilovala se do Diettricha Klementa Maiera, který si — s nohou opřenou o obrubník — zavazoval tkaničku před kostelem svaté Máří Magdalény.

Diettrich Klement Maier byl v té době neduživý třicátník, lékař se žaludečními vředy, které přijel rozhánět léčivými prameny. Zajímal se o hudbu a botaniku a byl ateista.

Od té doby, co se s ním babička setkala, už ji nikdo na žádném z lázeňských plesů neviděl. Odevzdaně ho ná-

sledovala do lesů kolem města, z jedné strany zavěšena do něj, z druhé do své matky, a nad každou květinou, kterou jí její nápadník ukázal, udělala dlouhé a pohnuté áááách.

Po dvou měsících opouštěla Vary jenom proto, aby doma dala dohromady hubené věno, a společně s matkou pak odjely do Prahy, kde na ně čekal Diettrich Klement Maier, bohatší o jeden žaludeční vřed a odhodlaný v řádném manželství ztratit své panictví.

Po svatbě se babiččina matka vrátila zpět do Petrohradu a od té doby si se svou dcerou vyměňovala pouze dopisy. Z Čech do Ruska šel dopis několik týdnů, a tak se babička dozvěděla o smrti své matky až dlouho po pohřbu. Dědeček jí zakázal truchlit, protože už bylo příliš pozdě, a kromě toho byl ateista. Lásku k botanice vyměnil za oddanost bylinným koupelím. Stal se zastáncem otužování, které považoval za revoluční metodu k získání trvalého a nezníčitelného zdraví.

Praha rostla a společně s ní rostla a prospívala i dědečkova lékařská praxe. Nakonec koupil velký dům na Hlavní třídě a přijal kuchařku.

Babiččino první dítě, má matka, se narodilo rok po svatbě. To bylo babičce devatenáct a po celou dobu jejího těhotenství dědeček tvrdil, že babička je příliš stará na to, aby porodila zdravé dítě. Matka se narodila zdravá a řvavá; sotva vylezla ven, pohodila černou hřívou a loupla po dědečkovi okem.

Babička pak rodila jedno dítě za druhým a všechny děti byly zdravé a silné. To byla jediná věc, ve které nad dědečkem zvítězila.

Má matka se jmenuje Emilie Grünerová. Narodila se v roce 1850. Je vysoká, hubená a má malá špičatá prsa. Nikdy nebyla hysterická.

Provdala se dobře a taky za doktora.

Když si o svatební noci svlékala punčochy, řekla mému otci: Budeme mít tolik dětí, kolik řeknu já.

Narodila jsem se jako poslední.

Přede mnou byl Karl, před Karlem Julian a před Julianem Alberta, která dva dny po narození zemřela.

Narodila jsem se, když bylo matce čtyřicet tři let. Řekla, že ani nevěděla, že mě má v břiše. Byla jsem malá jako kotě, a když na ni přišly porodní bolesti, myslela, že něco špatného snědla.

Vyrůstala jsem v našem domě sama. Mí bratři byli už dávno pryč, otec převzal ordinaci po dědečkovi a matka byla příliš omotaná svým životem, než aby si mě všímala.

Náš dům byl ve znamení tapet a podle tapet se jmenovaly i všechny pokoje, které v něm byly: modrý salon, růžový salon, květinový salon. Pak byl ještě literární salon a hudební salonek.

Mohla jsem čmárat po stěnách od rána do večera a nikomu to nevadilo.

Naším domem chodily služky. Pozorovala jsem, jak nic nedělají, posedávají po křeslech v *salonech* a v kuchyni ujídají cukr a hrozinky. Zprvu jim vadilo, když jsem za nimi chodila. Měly strach, že to na ně povím rodičům. Ale pak zjistily, že ode mě jim žádné nebezpečí nehrozí, a tak se opovážlivě rozvalovaly rovnou přede mnou, zkoušely si matčino prádlo a zase ho opatrně rovnaly zpět do šatníku.

Dívala jsem se, s jakou nechutí uklízejí, zametají drobký pod koberce, při mytí oken si nemění špinavou vodu a při utírání prachu objíždějí hadrem předměty a knihy, aby je nemusely zvednout.

Nabídla jsem se, že jim budu pomáhat. Nejdřív si myslely, že si dělám legraci, pak že se nudím, a nakonec, když viděly, jak jsem silná, mi přenechaly skoro všechnu svou práci.

Měli jsme dvanáct pokojů a tři služky, a nikdy nebylo v našem domě víc čisto, než když jsem uklízela já.

V devíti letech jsem dostala nového učitele latiny. Jmenoval se Abraham Animus a byl to známý známé matčiny známé.

Domácí vyučování jsem mívala v knihovně. Měla jsem učitelku, paní Otteovou, ale na latinu k nám docházel pan Nothnagel. Byl přísný a nedalo se s ním smlouvat. Páchl po kočkách.

Zrovna když jsme četli Gallia est omnis divisa in partes tres, udělalo se mu špatně, odešel domů a druhý den nám poslali zprávu, že umřel ještě na ulici. Bylo mu třicet devět, a kdoví na co umřel.

Pak jsem dlouho latinu neměla, a nakonec přišel pan Animus.

Knihovna byla plná světla.

Pan Animus řekl: Pustíme se do toho od začátku.

Ale my už jsme s panem Nothnagelem dělali konjunktivy, namítla jsem.

A pan Animus řekl: První deklinace: femina, feminae, femininum. A napsal to na tabuli, visící na rohu knihovny.

Pan Animus měl pevnou čelist a věděl přesně, co chce.

Když k nám chodil, málokdy jsem trpěla melancholií...

Na druhou schůzku si pan Animus přinesl misku s kysanou smetanou a jahodami.

Bude to tak pokaždé, řekl.

Pak řekl: Svlékni se. Řekl mi to jako služce, tykal mi a dodal ještě: Nino.

Rozuměla jsem mu už od začátku dobře. Věděla jsem, co po mně chce. Nechtěl, abych si otevřela knihu, odříkala první deklinaci nebo přivřela okno. Chtěl, abych se svlékla. V roce 1902 to byla obzvlášť dlouhá procedura. Měla jsem na sobě spoustu spodniček. Pod nimi ještě košilku spojenou s kalhotkami, které se zapínaly na zádech. Když jsem rukou šátrala vzadu, utrhla jsem jeden knoflíček. Cinknul o zem a zmizel pod knihovnou. Našla jsem ho tam o rok později.

Mezitím zamkl dveře.

Když jsem byla svlečená, řekl, abych si vylezla na stůl a natáhla se. Udělala jsem přesně to, co po mně chtěl. Vylezla jsem na stůl a natáhla se.

Přiblížil se ke mně. V ruce si nesl misku s jahodami a se smetanou.

Nabral smetanu na lžičku a sklonil se nad mé tělo. Měl pevnou, hbitou ruku. Dal mi na prsa kopeček smetany a jahodu. Na každé prso jednu. A další smetanu mi dal do rozkroku. Úplný kopec, tuhou studenou smetanu, kterou každé ráno přinášela kuchařka ze sklepa.

Zaklonila jsem hlavu. Viděla jsem nebe, modrý obdélník směřující k poledni, rozpálené jako plotnu a na tom nebi ptáky.

Pak mě něco zastudilo mezi zuby. Vsunul mi do úst stříbrnou lžičku. Podíval se na mě a já na něj a pak se znovu

naklonil nad má prsa, mezi rty se mu zaleskl jazyk a začal smetanu lízat. Bral si ji do úst i s mým tělem a s mou kůží.

Zatímco se mazlil s mými prsy, hlasitě jsem vykřikla. Lžička mi vypadla ze rtů. Rychle se sehnul a znovu mi ji vrátil do úst.

Na žádnou hodinu latiny jsem si pak nebrala prádlo se zapínáním vzadu.

On pokaždé přišel s miskou smetany, a zatímco zamýkal dveře, svlékala jsem se a vyhoupla se na stůl. Pokaždé mi nanesl na tělo smetanu, ale jenom na tři body, prsa a klín. Pak ji sundával ústy a tichounce u toho vzdychal. Já jsem byla zticha a tiskla jsem zuby do stříbrné lžičky.

Jednou, když se dostal jazykem k mému pohlaví a vsunul ho dovnitř, se mi v břicho něco sevřelo. Nechal ve mně jazyk a moje tělo ho do sebe uzavřelo. Než jsem se stihla vyděsit, že se už nikdy nedostane ven, sevření povolilo a on ze mě vyklouzl.

Pokaždé když se mě dotýkal, nalévala se mi prsa. Ve skutečnosti jsem ještě žádná neměla, ale když po nich přešel zuby, něco se mi zavlnilo pod kůží a na těle se mi objevily dva malé výstupky.

Ze začátku se ostýchal. Ale když jsme si na sebe zvykli, vždycky se poté, co se můj podbřišek rozechvěl, obracel zády a rychle pohyboval rukama.

Jednou jsem mu řekla, aby se otočil. Udělal to a přistoupil ke mně, napjatý jako v posledním tažení. Pustila jsem z úst lžičku a dotkla se rty jeho pohlaví.

Nebylo to o nic horší než teplá hrachová kaše.

V roce 1903 jsem v zimě našla pod knihovnou svůj perleťový knoflík a nevěděla jsem, co s ním mám dělat. Nacpala jsem si ho do úst a polkla ho.

V roce 1903 bylo mé matce padesát tři let. V témže roce zemřel papež Lev XIII. a byl vyhlášen třídní národní smutek.

Někdy mi tělo ztěžklo tak, že jsem nemohla vylézt z postele. Nakonec jsem zůstávala v posteli každý den. Otec tomu říkal: malý rozmar. A později: anémie. Mé domácí vyučování bylo zastaveno, kromě lekcí latiny, o které jsem stála.

Celý týden jsem čekala na okamžik, kdy se mi tělo zachvěje a v rychlém prohnutí otevře a zase zavře. Nezajímal mě Abraham Animus ani jeho jazyk. Byl pro mě důležitý jen proto, že uměl prudce natáhnout a uvolnit mé tělo; tak prudce, že jsem na sebe na chvíli zapomínala.

Hrozně mi vyrostly nohy. Ze svých starých bot jsem vyrostla ze dne na den. Ale na to, abych došla do knihovny, kde jsem je stejně sundala a skopla pod stůl, mi stačily.

V roce 1904 zemřel Čechov. Mé matce bylo padesát čtyři let a v Americe začaly třetí olympijské hry.

Začala jsem si zapisovat své sny. Psala jsem je tajným jazykem, který jsem si vymyslela, protože zápisník mi ležel u postele a kdokoliv do něj mohl nahlédnout.

Bylo mi dvanáct let a dostala jsem svou první periodu. Matka mi dala speciální prádlo, které se rozepínalo v rozkroku, a vložky. Byla jsem zvědavá, co tomu řekne Abraham Animus. Když jsem se svlékala, uviděl mé prádlo. Zamračil se a řekl: Počkej... Zastavila jsem se a svésila ruce.

Bylo to poprvé, co jsme jahody se smetanou snědli.
Pak k nám Abraham Animus přestal docházet.

Musela jsem se naučit milovat. Naštěstí mi byly dějiny nakloněny a naučily mě to velmi rychle. Nejdřív se mi změnilo tělo. Všechno, co jsem v sobě měla v zárodku, se zvětšilo. Břicho mi napuchlo, prsa vypadala jako biliárové koule a stehna se obalila tukem. S tím se nedalo nic dělat. Začala jsem chápat, proč ode mne pan Abraham Animus utekl. Pohlaví jsem měla jako obrovský květ, šťavnaté a plné plátků; někdy jsem je rozhrnovala a vytahovala dlaň plnou husté tekutiny. Musela jsem se smířit se svým tělem, a když jsem si v boku nahmatala malou kuličku, byla jsem si jistá, že v něm roste něco skvělého, něco, co ho umlčí navždy a vrátí mě opět do dětských let, takže mě budou pohřbívat v malé, úzké a bílé rakvi.

Pak mi našli muže. Učila jsem se milovat tak silně, až jsem změnila podobu. Mé tělo se mu líbilo. Měl rád, když jsem se stahovala do korzetu. Když začala válka, porodila jsem dceru. Při porodu jsem ležela s hlavou zvrácenou dozadu a nevnímala nic jiného než to, jak mi její obrovská hlava vychází z pohlaví. Tlačila se ven kousek po kousku jako ohromný výkal a já jsem se utěšovala myšlenkou, že i Abraham Animus určitě zplodil dítě a přinutil pysky své ženy roztáhnout se k neuvěření.

Porodila jsem ještě jednu dceru. Té první jsme dali jméno Hedvika. Druhou musela pokřtít porodní bába dřív, než ji odřízla od pupeční šňůry omotané kolem krku. Holčička nestihla před smrtí ani zakřičet.

Dokázala jsem milovat obě své dcery i muže. Milovala jsem je rychle, protože byla válka. A boule v boku k mému potěšení rostla, dokud se mi zase nevrátila dětská váha. Ležela jsem na posteli, muž klečel vedle mě a já jsem mu řekla, aby našel Abrahama Animuse. Chtěla jsem mu ukázat, jak splasklá mám ňadra, jak úzké boky a nedotčené pohlaví; chtěla jsem, aby viděl, že jsem se stala zase holčičkou.

Zemřela jsem ještě před koncem války. Mrzelo mě, že muž Abrahama Animuse nepřivedl; myslím, že se ho nevydal ani hledat.

Wachs & Co

Od té doby, co jsem se vdala, nemůžu malovat. Ne že by mi v tom muž bránil, že by mi říkal: Nemůžeš! Naopak, koupil mi nejdražší barvy (značky Winton a Talens) a množství kelímků, štětců, redisper a špachtliček; japonskou tuš, plátno a ruční papír.

Ale nápady nepřicházejí. Ani jsem krabice s těmi věcmi neotevřela; na některých jsou ještě pečeti, houpají se na špagátku na dřevěných bedničkách, jako by to byla zásilka drahých vín. A mě vůbec neláká je odemknout a prohlížet a nasávat do nosu jejich vůni, i když jsem to kdysi měla ráda.

Muž mi to nakoupil a už se neptal, jestli jsem něco namalovala. Jednou za čas mi přeje rukou po břicho a významně se na mě podívá a já pokrčím rameny nebo zavrtím hlavou a na jeho pružné hladké tváři se neobjeví

žádný výraz, ale je znát, že ho to mrzí, trápí ho, že ještě nenaplnil standard: má byt, auto, práci, jenom manželku nemá samodruhou.

Bydlíme na Babě, v kolonii pěkných vilek, o které se zmiňují průvodci a kam si první ročníky architektury dělají exkurze.

Máme parádní výhled na vltavské břehy.

Ze začátku jsem byla z jasných a přímých linek téhle vily nadšená, ale pak mě muž obklopil těmi zabezpečenými krabicemi, nalitými očekáváním potomka, a mně bylo jasné, že se po těch rovných linkách dostanu akorát tak do...

Ten dům koupil muž k naší svatbě. Jako jiní kupují salám a videokazety nebo permanentku na vlak nebo psí oblečky, tak můj muž koupil vilu z třicátých let na pevné skále.

První ráno po svatbě otevřel okno do zahrady, úzkého proužku trávy, který nás dělí od drátěného plotu a chodníku, po kterém se promenádují pejskaři, zdraví se a do papírových ubrousků sbírají výkaly svých miláčků.

V kuchyni máme všechno naleštěné, z chirurgické oceli, rohy zakulacené. Pracovní deska je z mramoru, nerez dřez a místo vodovodu sprcha na ovoce a drobné nádoby, zbytek se pohřbívá do velké myčky spojené s drtičem na odpadky; horkovzdušná trouba a gril, všechno jedné značky, nepoužité, sterilní, připravené vařit, péct, mýt, sušit, drtit, krouhat, mixovat, vymačkávat šťávu, mrazit, rozmrazovat, sprchovat, balit, zbavovat pachy a plnit jiná přání.

Jídelní stůl je z tvrzeného plastu, průhledný a dokonale osvětlený, odolný proti škrábnutí, koupá se v umělém

světle dvou silných lamp, visících ze stropu; na něm jako blesk září skleněná váza.

Jíme ze skleněných talířů; na spodní straně mají jméno návrháře, nepálí do prstů a uchovávají jídlo dokonale teplé. Máme jich celou sadu, mělké, hluboké, talířky na zmrzlinu a na dort, salátové mísy a zvláštní lodičky na olivy, dre-sink a nakládané houby.

Na podlaze jsou velké jemně růžové dlaždice, které příjemně studí do nohou, a pod stolem je huňatý koberec s dlouhými chlupy.

K vysávání koberce a malých drobečků je určen speciální vysavač, který se dá vzít do jedné ruky a jmenuje se Wachs. Protože ho napájejí baterie, muž si s ním někdy vysává auto.

Na mytí nádobí, vytírání podlahy a čištění nábytku používáme ekologické prostředky. Muž je přiváží z Německa, když tam má cestu. Jsou z přírodních surovin, snadno rozložitelné a netestované na zvířatech.

Ekologické čisticí prostředky, řekl muž, který má místo srdce zlatou kapsli, to se ti bude líbit. Div s nimi nezažongloval. Jsou ve skleněných láhvích a je na nich králík v trojúhelníku.

Na stěně vedle dřezu visí lis na PET láhve.

Používá se následujícím způsobem:

Napřed je třeba z láhví strhnout papírovou etiketu a dát ji do zvláštní tašky. Teprve pak je možné umístit láhev do podstavce, stisknout páčku a zmenšit tak objem láhve na pouhou třetinu.

Kontejnery na tříděný odpad stojí na konci ulice a jsou vyváženy každé pondělí.

Všechna tato zařízení, včetně elektrického nože, mixéru a šlehače, odšťavovače na citrusy a přístroje na espresso, jsem se naučila ovládat během prvního týdne. Problémy mi nedělalo ani to, že některé přístroje mají retro design.

V prvním týdnu jsme se s mužem také pomilovali na mramorové kuchyňské desce a jedna z návštěv típla cigaretu o desku umělohmotného jídelního stolu. Neza-
nechalo to na něm stopy.

Botanická zahrada (a trocha paleontologie k tomu)

Dneska mě bolí čelist. Chodím po domě jako tělo bez duše, z místnosti do místnosti a mnu si bradu. Před zrcadlem v ložnici na sebe vycením zuby.

Bolí mě ten kousek vsazené kosti, přichycený zlatými šroubečky k lebce. Nedá se s tím dělat vůbec nic, musím počkat, až to samo přestane, až mě má vymyšlená, přízračná bolest opustí, až si ji přivolají mé skutečné zuby, rozdrčené na prach a povalující se kdesi v lese.

Muž procitne v obýváku, posadí se na pohovce a hlasitě zívá. Brouzdám se kolem něj.

Co je? zeptá se.

Bolí mě zuby, řeknu a neustávám v chůzi, pořád si to mašíruru sem tam.

Parchant, on na to. Probudí dva roky mrtvého Miša.

Natáhne se po novinách a začte se do nich. Nesnaží se mi dávat rady ani mě utěšovat. Tak jako manželé znají cykly svých žen, on zná mé bolesti. Ví, že přejdou samy. Chvíli si čte a já měřím pokoj svými kroky, ode dveří k oknu a naopak.

Žijeme vedle sebe jako stromy, a když na sebe narazíme kořeny, zase se rychle stáhneme zpět. On roste nahoru a můj růst už se zastavil. Jsem uvnitř vyschlá, ztvrdlá a uhynulá jako pravěká přeslička, můj život zůstal skrytý někde v kameni.

Muž zvedl hlavu od novin a podíval se na mě. Má oči, v nichž se lesknou všechny silnice, banky a nemocnice, které jeho přičiněním v Praze vyrostly.

U jiných jeho oči pronikají až dovnitř, slupičku po slupičce, u mě se zastaví u kůry a nemůžou dál.

Po desáté

V noci se ke mně přitulí. Přejede mi rukou po prsu, břiše, stehně.

Dneska je určitě vhodný čas, řekne mazlivě.